RAPPORT

Nr 8/2019

Oppsummering av Statnetts kostnadsrapportering

Mona Helen Heien

Rapport, bokmål nr 8-2019

Oppsummering av Statnetts kostnadsrapportering

Utgitt av: Norges vassdrags- og energidirektorat
Redaktør: Tore Langset
Forfatter: Mona Helen Heien

Trykk: NVEs hustrykkeri
ISBN: 978-82-410-1816-9
ISSN: 1501-2832

Sammendrag: Oppsummering av Statnetts kostnadsrapportering, innspill fra bransjen og våre kommentarer til disse og ny rapporteringsmal for kommende kostnadsrapportering i 2019.

Emneord: Statnett SF, kostnadsutvikling, kostnadsavvik, investeringsprosjekter,

Norges vassdrags- og energidirektorat
Middelthunsgate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95
Epost: nve@nve.no
Internett: www.nve.no

Januar 2019

Innhold

Forord **4**

Sammendrag **5**

1 Innledning **7**

2 Oppsummering av Statnetts kostnadsrapportering **8**

2.1 Informasjon på selskapsnivå 8

2.1.1 Illustrasjon av historisk og forventet utvikling i kostnader 8

2.1.2 Historisk utvikling i lønnskostnader, pensjoner og kjøp av tjenester 9

2.1.3 Historisk utvikling i andre driftskostnader 10

2.1.4 Historisk og forventet kostnadsutvikling 10

2.1.5 Historisk og forventet utvikling i aktiverte investeringer 11

2.1.6 Historisk og forventet utvikling i aktiverte investeringer 11

2.1.7 Historisk og forventet utvikling i saldo for mer-/mindreinntekt 12

2.1.8 Statnetts funksjoner 12

2.1.9 Funksjonenes andel av Statnetts virksomhet 13

2.2 Informasjon per funksjon 14

2.2.1 Historisk utvikling per funksjon 14

2.2.2 Mer informasjon per funksjon 15

2.3 Investeringsprosjekter 16

2.3.1 Kostnadsavvik ved større investeringsprosjekter 16

2.3.2 Redegjørelse for kostnadsavvik ved mindre investeringsprosjekter 17

3 Innspill fra bransjen **18**

3.1 Innspill på Statnetts rapportering av egen kostnadsutvikling 18

3.1.1 Kostnadsrapporteringen gir lite informasjon om Statnetts kostnadseffektivitet 18

3.1.2 Det er ønskelig med en redegjørelse av Statnetts interne effektiviseringsprogram 19

3.1.3 Forslag til forbedring i kostnadsrapporteringen 19

3.1.4 Om den øvrige reguleringen av Statnett 20

3.2 Innspill på Statnetts rapportering av kostnadsavvik for egne investeringsprosjekter 21

3.2.1 Redegjørelsen gir et overordnet bilde på årsakene til kostnadsavvik 21

3.2.2 Forslag til forbedring i kostnadsrapporteringen for investeringsprosjekter 21

4 Konklusjon **23**

4.1 Mal for rapportering av kostnadsutvikling 23

4.1.1 Informasjon på selskapsnivå 23

4.1.2 Informasjon per funksjon 25

4.1.3 Investeringsprosjekter 26

Forord

I denne rapporten gir vi en gjennomgang av Statnetts rapportering på egen kostnadsutvikling for årene 2012-2023.

NVE-rapport 2015:64 ga en gjennomgang av den samlede reguleringen av Statnett og viste i tillegg utviklingen i Statnetts driftskostnader i perioden 2007-2013. Driftskostnadene til Statnett økte betydelig i denne perioden. På bakgrunn av den observerte kostnadsutviklingen foreslo NVE at Statnett skulle gjøre rede for egen kostnadsutvikling hvert andre år, med oppstart i 2017. Formålet med rapporteringen er å få en bedre forståelse av hvordan Statnetts kostnader utvikler seg, og årsakene til kostnadsutviklingen.

Statnett publiserte sine rapporteringer i 2017, og vi oppfordret bransjen til komme med innspill til disse. Dette dokumentet oppsummerer innspillene og våre kommentarer til disse, i tillegg til ny rapporteringsmal for 2019.

Oslo, januar 2019

Ove Flataker
direktør

Tore Langset
seksjonssjef

Sammendrag

I perioden 2012-2016 har Statnetts kostnader (vist i Figur 1) økt med 70 prosent. Økningen knytter seg spesielt til kapitalkostnadene: avskrivninger og regulert avkastning. Statnett er inne i en periode med store investeringer. Dette vil føre med seg en fortsatt økning i kapitalkostnadene. I samme periode har antall årsverk i Statnett økt med 36 prosent. Økningen er ifølge Statnett knyttet til økt anleggsmasse og et økende aktivitetsnivå i selskapet.

Bransjen har gitt innspill til Statnetts kostnadsrapportering, og de er generelt positive til formålet med kostnadsoppfølgingen. Flere understreker imidlertid at redegjørelsen gir lite informasjon om den faktiske kostnadseffektiviteten til Statnett. Flere skulle også sett et større fokus på samfunnsøkonomisk lønnsomhet, og en økt detaljeringsgrad i avviksrapporteringen for investeringsprosjekter.

Basert på innspillene fra bransjen og våre egne vurderinger har vi oppdatert rapporteringsmalen. Vi velger å holde fast ved store deler av malen fra forrige rapportering, men vi tilføyer følgende rapporteringspunkter:

- For kostnadsutvikling på selskapsnivå ber vi om:
    - Tekstbeskrivelse av hvilken økt nytte samfunnet har hatt av en eventuell økt ressursbruk i Statnett gjennom den siste femårsperioden.
    - Tekstbeskrivelse av årsakene til eventuelle avvik mellom forventet kostnadsutvikling fra forrige rapportering, og faktisk kostnadsutvikling de siste to årene.
    - Illustrasjon og/eller tekstbeskrivelse av utvikling i driftskostnader i forhold til utvikling i anleggsmasse (vedlikeholdsintensive komponenter). (Dette punktet refererer til Statnetts interne effektivitetsprogram for perioden 2013-2018, og vi ber om en synliggjøring av effekten av dette programmet).
- For utvikling i lønnskostnader og kjøp av tjenester ber vi om:
    - Illustrasjon av lønnsutvikling per årsverk for Statnett i forhold til lønnsutviklingen for resten av bransjen eller for andre sammenlignbare sektorer for de siste fem årene. Eventuelle forskjeller i lønnsutvikling skal begrunnes.
- For utvikling i andre driftskostnader ber vi om:
    - Tekstbeskrivelse av årsakene til observert utvikling i de aktuelle kostnadselementene.
    - Tekstbeskrivelse av forventet utvikling for de fem neste årene (inkludert rapporteringsåret) i de aktuelle kostnadselementene.
- For utvikling i saldo for mer-/mindreinntekt ber vi om:

    - Illustrasjon av utvikling i faktisk inntekt i forhold til tillatt inntekt for de siste fem årene. Faktisk inntekt splittes opp på tariffinntekter, flaskehalsinntekter og annet, mens tillatt inntekt kan vises samlet.

- For investeringsprosjekter med kostnad over 250 MNOK ber vi om:
    - Mengdebeskrivelse for hvert prosjekt som synliggjør hva investeringen har medført av nye anleggskomponenter, saneringer etc.
    - Illustrasjon av avvik mellom estimatene ved konsesjonssøknad og endelig aktivert investeringskostnad per investeringsprosjekt. Illustrasjonen skal identifisere hvor mye større enkelthendelser har bidratt til det totale kostnadsavviket. Mindre hendelser kan vises samlet.
    - Redegjørelse for forholdet mellom kost/nytte, spesielt for investeringsprosjekter som har endret omfang etter at konsesjon ble innvilget. Dette innebærer en tekstbeskrivelse av utviklingen i vurdert nytte for prosjektene, i tillegg til en beskrivelse av hvilke konsekvenser avvikene har hatt for samfunnsøkonomisk lønnsomhet for prosjektene.

1 Innledning

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) vedtok i brev av 17.02.2017 et pålegg om rapportering av kostnadsutvikling for Statnett SF. Dette notatet inneholder:

- Oppsummering av rapporteringene som er gjort av Statnett.
- Innspill fra bransjen på rapporteringene, og våre kommentarer til innspillene.
- Forslag til rapporteringskrav som skal gjelde fra ny rapportering i 2019.

Det var naturlig for Statnett å dele rapporteringen i to:

- Første del omfattet historisk og forventet kostnadsutvikling. Denne ble publisert i Statnett sin årsrapport for 2016[1], og omfattet historiske kostnader for 2012-2016, samt prognoser for 2017-2023. Dette summerer til 10 år ettersom prognosene på tillatt inntekt for 2017 og 2018 baserer seg på kostnadsdata fra 2015 og 2016.
- Andre del av rapporteringen omfattet kostnadsavvik for større investeringsprosjekter. Denne ble publisert som et tillegg til nettutviklingsplanen for 2017 (NUP)[2], og inneholdt informasjon om kostnadsavvik per investeringsprosjekt med forventet kostnad over 250 millioner kroner, i tillegg til aggregert informasjon om kostnadsavvik for prosjekter med forventet kostnad under 250 millioner kroner.

Begge rapporteringene ble sendt på en høringsrunde av oss, og vi mottok totalt 16 innspill.

I kapittel 2 i denne oppsummeringsrapporten går vi gjennom Statnetts rapportering, inkludert hva som ble forespurt og hva som ble rapportert. Kapittel 3 tar for seg de innspillene vi har fått fra bransjen, i tillegg til våre kommentarer til innspillene. Formålet med høringsrundene var å avdekke mangler og svakheter i rapporteringene. Dette kapittelet er derfor viktig for at vi skal kunne forbedre rapporteringskravene til neste rapportering. I kapittel 0 kommer NVEs konklusjon, hvor vi har utformet et nytt forslag til spesifikasjon av rapporteringspunkter for 2019.

[1] Statnetts årsrapport for 2016 (fra side 128, publisert 30.03.2017):
[2] Kostnadsutvikling for investeringsprosjekter (et tillegg til Nettutviklingsplanen 2017, publisert 02.10.2017)

2 Oppsummering av Statnetts kostnadsrapportering

Rapporteringskravene som Statnett ble pålagt er gjengitt i dette kapittelet. Hvert punkt i pålegget har fått et eget underkapittel, hvor vedtaksteksten er skrevet i kursiv. Underkapitlene inkluderer relevante figurer og en kort oppsummering av hovedtrekkene i Statnetts redegjørelse. For en mer detaljert beskrivelse henviser vi til Statnett sine rapporteringer.

Del 1 og 2 av redegjørelsen: informasjon på selskapsnivå og informasjon per funksjon, har Statnett publisert i sin årsrapport for 2016, side 128 til 151. Del 3 av redegjørelsen: informasjon om investeringsprosjekter, er publisert som et tillegg til Nettutviklingsplan 2017.

Vi mener at rapporteringene som Statnett har levert tilfredsstiller kravene i vedtaket.

2.1 Informasjon på selskapsnivå

2.1.1 Illustrasjon av historisk og forventet utvikling i kostnader

Rapporteringskrav: *Illustrasjon av historisk utvikling i kostnader fordelt på lønns- og personalkostnader, pensjonskostnader, andre driftskostnader, avskrivninger, avkastning, nettap, og systemdriftskostnader. Videre en illustrasjon av forventet utvikling i tillatt inntekt de neste syv årene (inkludert rapporteringsåret). Inntektene skal relateres til utviklingen i DV-kostnader, avskrivninger, avkastning, nettap og systemdriftskostnader. Det skal oppgis hvilken NVE-rente, inflasjon og kraftpris som er lagt til grunn i beregningen av forventet utvikling.*

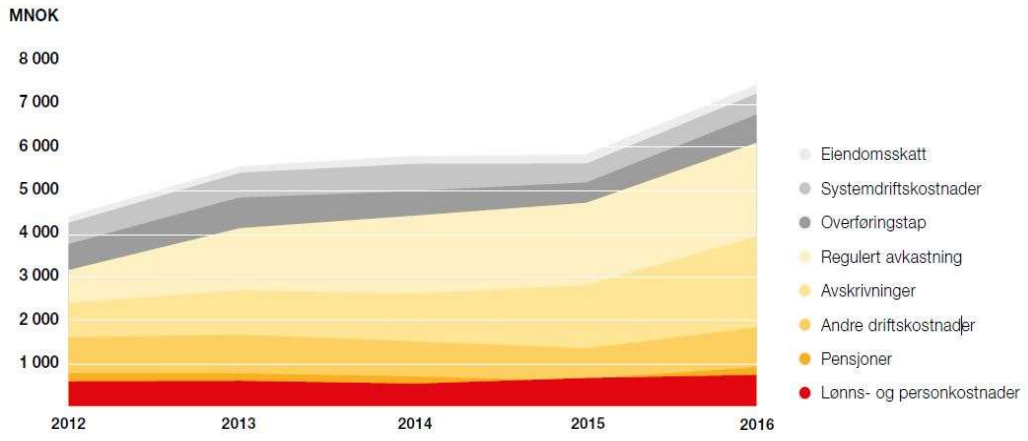

Figur 1: Historisk utvikling i kostnader Statnett SF (Årsrapport 2016 fig. 2)

Hovedtrekk:

- Kapitalkostnader (avskrivninger og avkastning) har vokst mye i perioden, og har sammenheng med at store investeringsprosjekter (Sima-Samnanger, Ørskog-Sogndal, Østre korridor og Skagerak 4) er satt i drift.
- Driftskostnader er redusert fra 2013-2015, men økte noe i 2016 som følge av høye havarikostnader og økt anleggsmasse.

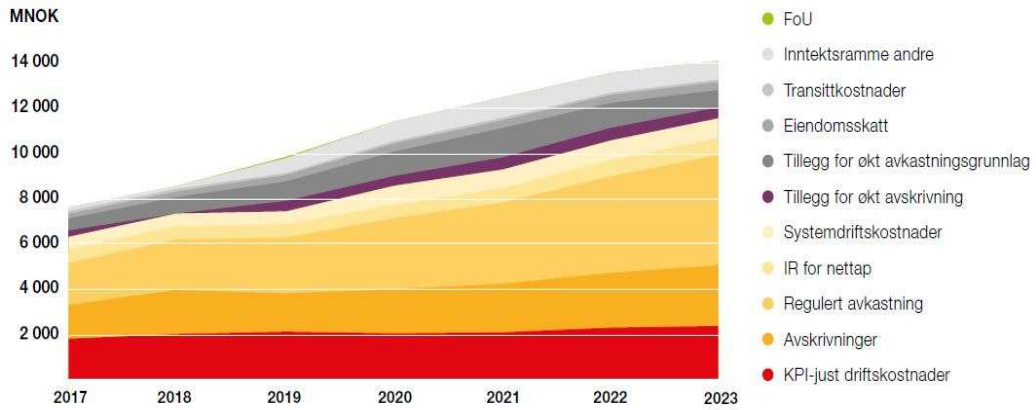

Figur 2: Forventet utvikling i tillatt inntekt Statnett SF (Årsrapport 2016 fig. 3)

Parametere benyttet ved beregning av tillatt inntekt	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
NVE-rente (%)	6,27	6,47	6,46	6,89	6,97	6,97	6,97
Inflasjon (%)	2,00	2,10	1,90	2,50	2,50	2,50	2,50
Referansepris kraft (kr/MWh)	222	232	214	219	219	219	219

Figur 3: Parametere benyttet ved beregning av tillatt inntekt (Årsrapport 2016 s. 131)

Hovedtrekk:

- Det vil være investeringene som driver tillatt inntekt i den kommende perioden: avskrivninger og regulert avkastning vil fortsette å øke.
- Driftskostnader vil øke som følge av prisstigning, lønnsvekst og økt oppgave knyttet til transmisjonsnettsanlegg som Statnett overtar.

2.1.2 Historisk utvikling i lønnskostnader, pensjoner og kjøp av tjenester

Rapporteringskrav: *Illustrasjon av historisk utvikling i lønnskostnader og kjøp av tjenester. Videre skal det gis en tekstbeskrivelse av forventet utvikling i perioden 2017 – 2021 for de samme kostnadsgruppene.*

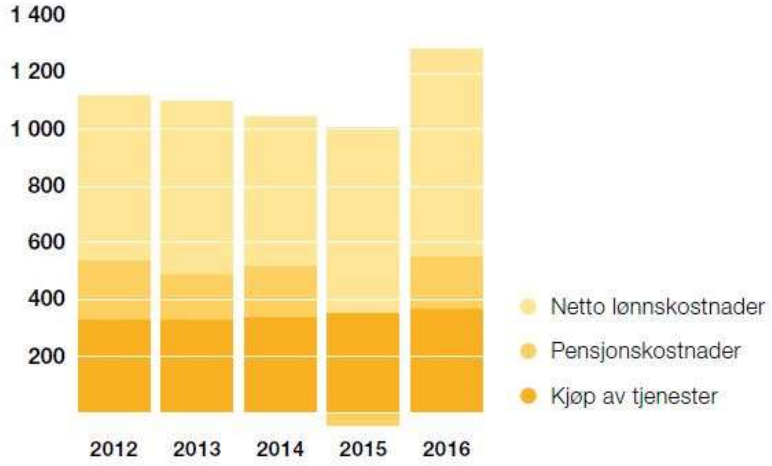

Figur 4: Historisk utvikling i lønnskostnader, pensjoner og kjøp av tjenester. Figuren er eksklusive kostnader aktivert som investeringskostnader (Årsrapport 2016 fig. 4)

Hovedtrekk:

- Netto lønnskostnader uten pensjoner økte i perioden 2012-2016 på grunn av at antall ansatte økte med 30 prosent.
- Negative pensjonskostnader i 2015 skyldes en engangseffekt for overgang til innskuddsbasert pensjonsordning.
- Lønnskostnadene økte fra 2015 til 2016 som følge av økning i anleggsmasse og øvrige oppgaver.

2.1.3 Historisk utvikling i andre driftskostnader

Rapporteringskrav: *Illustrasjon av historisk utvikling i andre driftskostnader fordelt på følgende kostnadstyper: konsulenter/kjøp av tjenester; reparasjon/vedlikehold; utstyr/materiell; data/tele, inkl. serviceavtaler; reisekostnader; lokaler/eiendom og kontorkostnader; øvrige driftskostnader.*

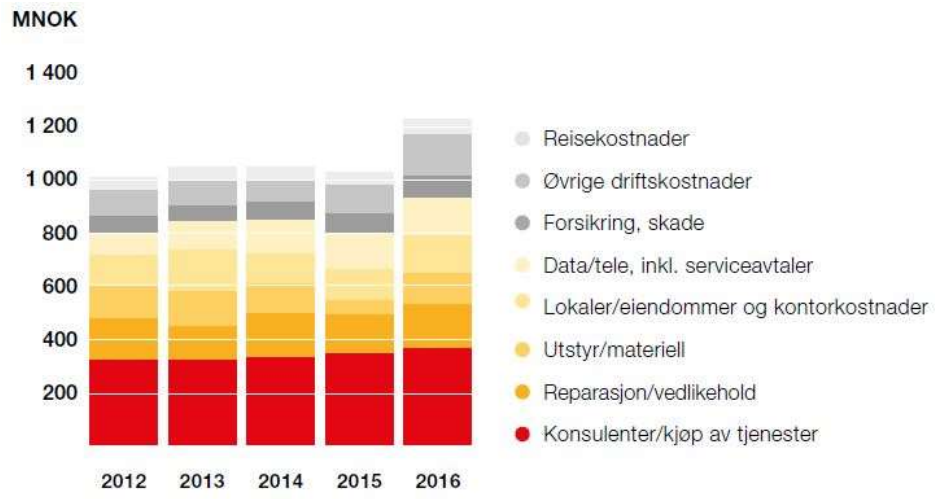

Figur 5: Andre driftskostnader (Årsrapport 2016 fig. 5)

Hovedtrekk:

- Kostnader til data/tele og serviceavtaler i perioden økte som følge av vekst i antall brukere og systemer.
- Leiekostnader økte i 2016 på grunn av økt bemanning og dermed behov for leie av eksterne kontorer.
- Øvrige driftskostnader var høye i 2016 på grunn av et negativt periodiseringsavvik fra salg av eiendom.

2.1.4 Historisk og forventet kostnadsutvikling

Rapporteringskrav: *En tekstbeskrivelse av årsakene til observert og forventet kostnadsutvikling på selskapsnivå. Informasjonen bør i denne sammenheng gi en beskrivelse av historisk og forventet utvikling i aktiviteter og oppgaver, og eventuelle endringer i disse. Tekstbeskrivelsen bør knyttes opp mot illustrasjonen av historisk utvikling i kostnader som følger av punkt 1.1.*

Punktet dekkes av kapittel 1.1 og 1.2 i Årsrapport 2016 (s. 129-131). Hovedtrekk fra Statnetts rapportering er gjengitt i kapittel 2.1.1 ovenfor.

2.1.5 Historisk og forventet utvikling i aktiverte investeringer

Rapporteringskrav: *Illustrasjon av historisk og forventet utvikling i aktiverte investeringer, fordelt på ny- og reinvesteringer, samt «anlegg under utførelse».*

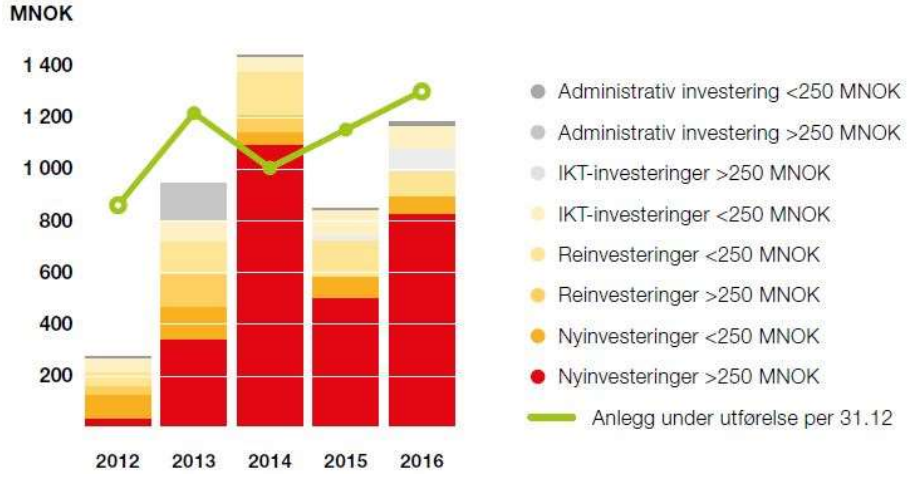

Figur 6: Historisk utvikling i aktiveringer og anlegg under utførelse (Årsrapport 2016 fig. 6)

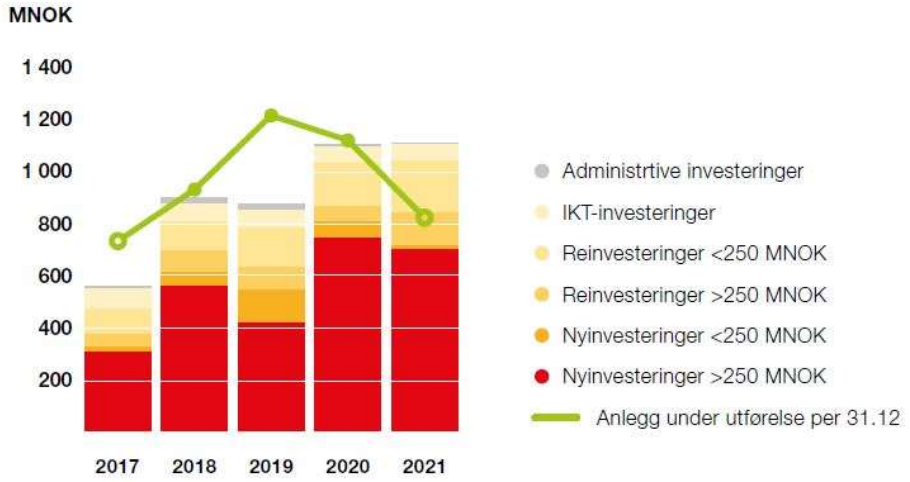

Figur 7: Forventet utvikling i aktiveringer og anlegg under utførelse (Årsrapport 2016 fig. 7)

2.1.6 Historisk og forventet utvikling i aktiverte investeringer

Rapporteringskrav: *En tekstbeskrivelse av hvilke tiltak som er reflektert i de respektive summene for investeringer det enkelte år. For mindre tiltak, dvs. tiltak med kostnader under 250 mill. kr, kan det gis en samlet redegjørelse på et egnet detaljeringsnivå. Større tiltak identifiseres enkeltvis. Over tid må det redegjøres for eventuelle avvik mellom årets aktiverte investeringer og prognoser vist i tidligere rapporter. Det skal vises til de større enkeltprosjektene som gir opphavet til avvikene og/eller summen av mindre prosjekter som har gitt avvik.*

Hovedtrekk:

- Statnett har navngitt alle investeringsprosjekter som er aktivert i balansen i perioden 2012-2016 med prosjektkostnad over 250 millioner kroner (Årsrapport

2016 tabell 1). Tabellen viser hvilket år de vil delaktiveres i balansen og hvilket år de skal være ferdigstilt.

- Statnett har navngitt alle investeringsprosjekter (fordelt på ny- og reinvesteringer) som forventes aktivert i løpet av perioden 2017-2021 med prosjektkostnad over 250 millioner kroner (Årsrapport 2016 tabell 2 og 3). Tabellene viser hvilke år Statnett forventer delaktiveringer og ferdigstillelse for de ulike prosjektene.

2.1.7 Historisk og forventet utvikling i saldo for mer-/mindreinntekt

Rapporteringskrav: *Beskrivelse av historisk og forventet utvikling i selskapets saldo for mer-/mindreinntekt. Beskrivelsen bør inkludere forhold som har påvirket historisk utvikling og forventes å påvirke fremtidig utvikling, herunder en redegjørelse for selskapets planer for å styre saldoen mot null over tid.*

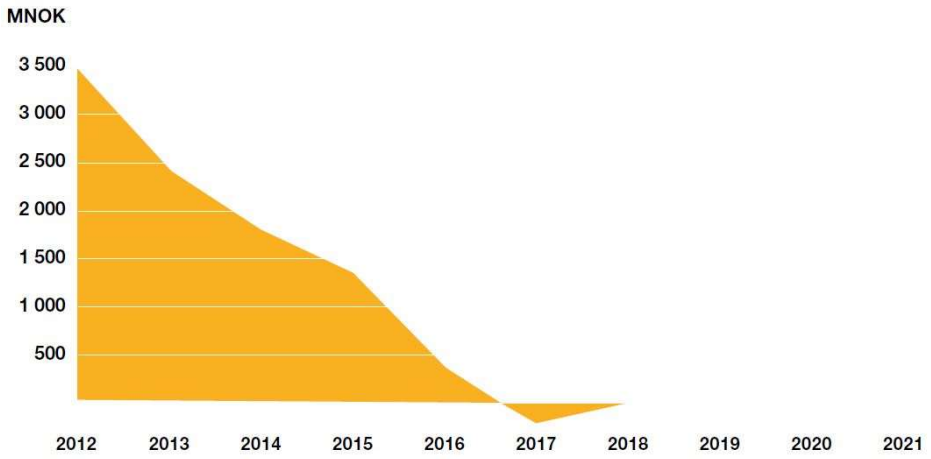

Figur 8: Utvikling i saldo for mer-/mindreinntekt per 31.12 (Årsrapport 2016 fig. 8)

2.1.8 Statnetts funksjoner

Rapporteringskrav: *Beskrivelse av Statnetts organisasjon, funksjonene som rapporteringen bygger på, samt sammenhengen mellom divisjoner og funksjoner.*

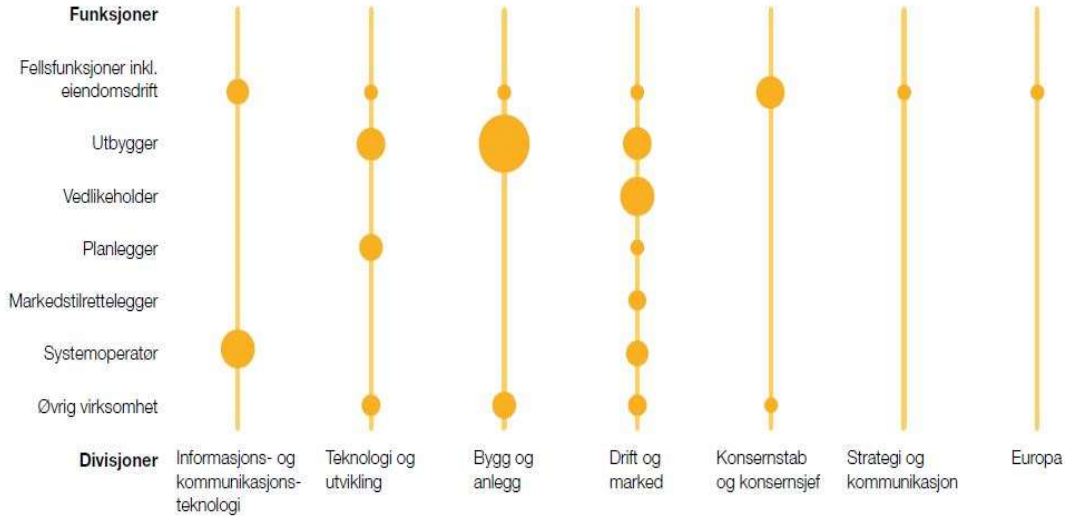

Figur 9: Divisjonenes aktivitet innen de ulike funksjonene (Årsrapport 2016 fig. 9)

Figuren viser sammenheng mellom organisasjonsstrukturen i Statnett og funksjonene som rapporteringen bygger på. Størrelsen på sirklene reflekterer hvor mye ressurser (drift- og investeringskostnader) divisjonen benyttet innenfor den enkelte funksjon i 2016.

2.1.9 Funksjonenes andel av Statnetts virksomhet

Rapporteringskrav: *Illustrasjon av hvor stor andel den enkelte funksjon utgjør av Statnetts virksomhet, altså funksjonenes andel av driftskostnadene i 2016.*

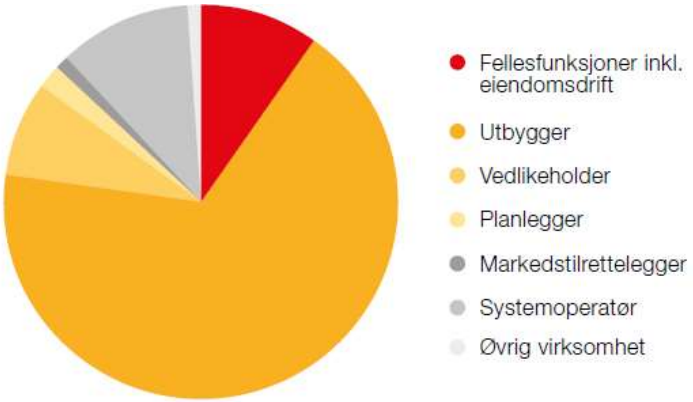

Figur 10: Investerings- og driftskostnader i 2016 fordelt på funksjoner (Årsrapport 2016 fig. 10)

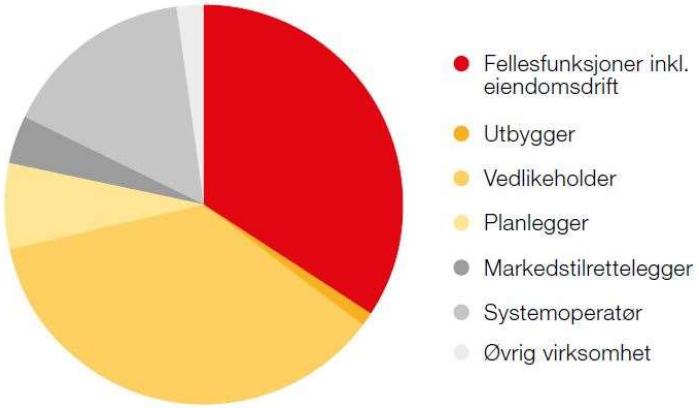

Figur 11: Driftskostnader i 2016 fordelt på funksjoner (Årsrapport 2016 fig. 11)

2.2 Informasjon per funksjon

2.2.1 Historisk utvikling per funksjon

Rapporteringskrav: *Redegjørelsen skal vise et samlet bilde av historisk utvikling per funksjon i følgende:*

- *Antall årsverk*
- *Lønnskostnader*
- *Kjøp av tjenester*
- *Andre driftskostnader, ekskludert kjøp av tjenester*

For alle disse figurene skal informasjonen inkludere kostnader knyttet til aktiviteter som balanseføres.

Statnett har gitt en redegjørelse per funksjon i sin Årsrapport 2016, kapittel 3-9. I det følgende viser vi kostnadsutviklingen samlet sett for alle funksjonene, i tillegg til utviklingen i antall årsverk.

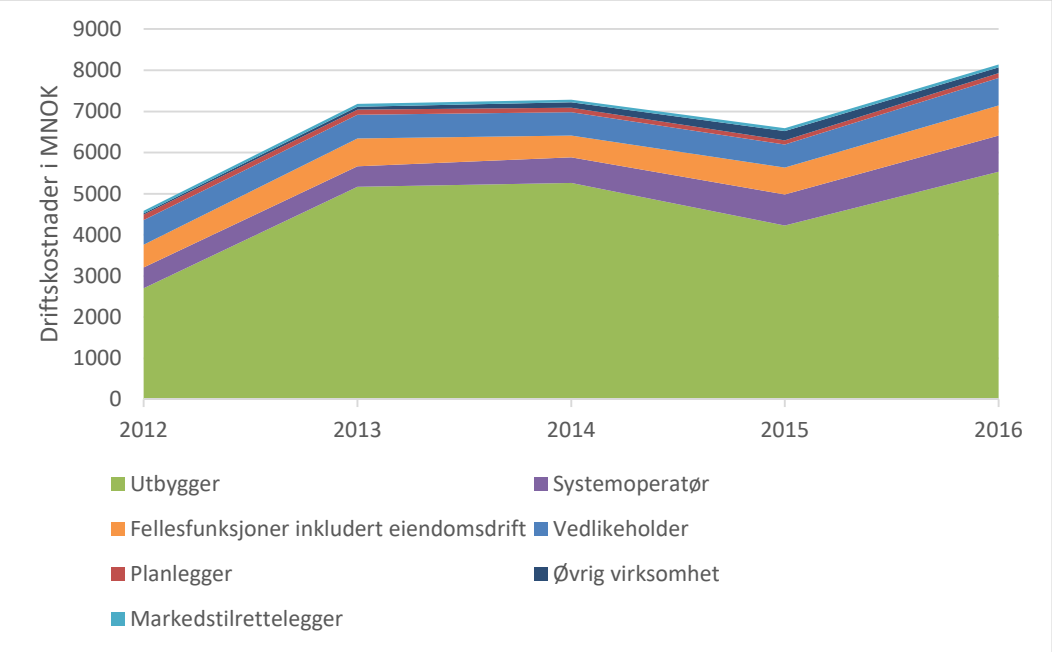

Figur 12: Sum av lønnskostnader, kostnader til kjøp av tjenester og andre driftskostnader per funksjon i perioden 2012-2016

Hovedtrekk:

- Utbygger har klart høyest kostnader i perioden. Dette kommer av at også kostnader som balanseføres er inkludert i rapporteringen. Når vi regner inntektsrammer vil store deler av driftskostnadene til denne funksjonen inngå i kostnadsgrunnlaget som kapitalkostnader. Reduksjonen i 2015 har sammenheng med at mellomlandskabel-prosjektet NordLink ble flyttet ut i et eget selskap. Økningen i 2016 kom særlig fra at North Sea Link startet bygging.
- Samlede kostnader har økt med 78 prosent i perioden, hvor funksjonene Utbygger og Øvrig virksomhet har hatt de høyest prosentvise økningene.

- Generelt har kostnadene økt på grunn av økt aktivitetsnivå hos Statnett.

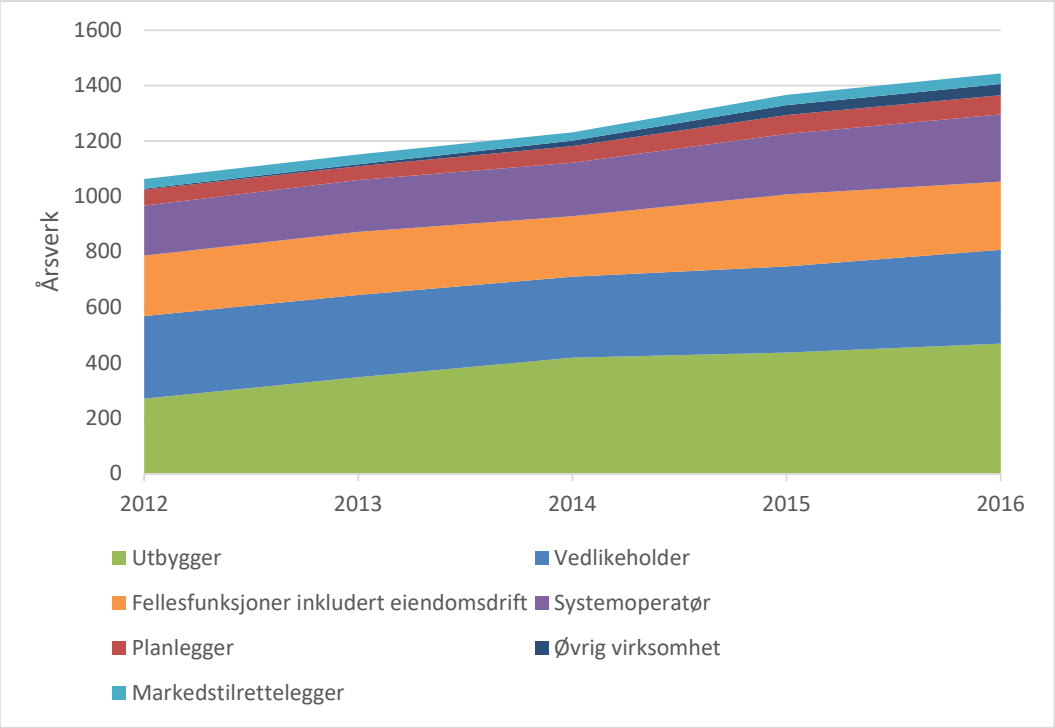

Figur 13: Antall årsverk per funksjon i perioden 2012-2016

Hovedtrekk:

- Antall årsverk har økt med 36 prosent i perioden, hvor funksjonene Utbygger og Øvrig virksomhet har hatt de høyest prosentvise økningene.
- Generelt øker antall ansatte som følge av økt aktivitetsnivå hos Statnett.

2.2.2 Mer informasjon per funksjon

Rapporteringskrav: *Videre skal redegjørelsen inneholde en mer detaljert gjennomgang per funksjon:*

- *En tekstbeskrivelse av historisk utvikling og forventede endringer i aktivitetsnivå og oppgaver.*
- *En mer detaljert gjennomgang av historisk kostnadsutvikling. I gjennomgangen kan kostnadsinndelingen fra punkt 1.1 i Statnetts foreliggende redegjørelse benyttes som utgangspunkt, slik at redegjørelsen for kostnadsutvikling knyttes opp mot de ulike oppgavene som de respektive funksjonene utfører.*

Vi har oppsummert samlet historisk utvikling for alle funksjonene i kapittel 2.2.1 ovenfor. Mer informasjon per funksjon fremgår av kapitlene 3-9 i Statnetts Årsrapport 2016.

2.3 Investeringsprosjekter

Investeringsapporten skal inneholde utfyllende informasjon om ny- og reinvesteringer som er aktivert i løpet av de to foregående årene, dvs. 2015 og 2016.

2.3.1 Kostnadsavvik ved større investeringsprosjekter

Rapporteringskrav: *For større investeringsprosjekter (inkludert reinvesteringer) over 250 mill. kr skal det foreligge en skriftlig redegjørelse for hva kostnadene var anslått til i forbindelse med konsesjonssøknad, ved investeringsbeslutning og endelig aktivert investeringskostnad. Det skal oppgis hvilken forventningsverdi som lå til grunn i estimatene, men det kan i tillegg oppgis hvilke usikkerhetsintervall som ble benyttet. Årsakene til eventuelle avvik mellom estimatene i konsesjonssøknad, ved investeringsbeslutning og endelig investeringskostnad, skal forklares. For reinvesteringer som ikke er konsesjonspliktige bes Statnett om å redegjøre for hva kostnadene var anslått til ved investeringsbeslutning og endelig aktivert investeringskostnad. Årsakene til eventuelle avvik mellom estimatene ved investeringsbeslutning og endelig investeringskostnad skal forklares.*

Dersom investeringen er en del av et større prosjekt ber vi Statnett kommentere hvilke investeringer som gjenstår av konsesjonsgitt løsning, gi et anslag for når disse vil aktiveres, samt oppgi hvilke investeringer som allerede er aktivert og rapportert fra tidligere år.

Tabell 1: Prosjekter avsluttet i 2015 og 2016 med forventet kostnad over 250 millioner kroner (Nettutviklingsplan 2017 s. 2)

Prosjekt	Avsluttet	Konsesjonssøkt	Kostnads-estimat ved konsesjons-søknad**	Forventnings-verdi ved beslutning	Kostnads-ramme bevilget	Sluttkostnad
Nytt kabelanlegg Ytre Oslofjord	01.06.2015	Desember 2009	941 MNOK	1 160 MNOK	1 200 MNOK	1 096 MNOK
Varangerbotn - Skogfoss, ny 132 kV ledning	30.06.2016	Juni 2006*		394 MNOK	414 MNOK	523 MNOK
Feda - Fasekompensator	29.02.2016	Oktober 2011	300 MNOK	300 MNOK	340 MNOK	228 MNOK

**Konsesjonssøkt av Varanger Kraft AS*
***Kostnadsestimatet ved konsesjonssøknad utarbeides i reelle kroner og inkluderer ikke prisstigning. Kostnads-estimatene utarbeides også eksklusiv byggelånsrenter og valutausikkerhet.*

Hovedbegrunnelser for kostnadsavvik:

- Nytt kabelanlegg Ytre Oslofjord: kostnadsrammen økte fra estimatet ved konsesjonssøknad som følge av at opprinnelig kostnadsestimat var basert på overordnet estimering av ikke-prosjektert kabel med usikker installasjonspris. Besparelse fra kostnadsramme til sluttkostnad skyltes behov for mindre omfang av beskyttelse av kabel ved steindumping.
- Varangerbotn – Skogfoss: sluttkostnad økte fra kostnadsramme på grunn av større rehabiliteringsbehov i Varangerbotn stasjon enn antatt, i tillegg til at det ble besluttet en omfangsøkning i koblingsanleggene.
- Feda – Fasekompensator: stor usikkerhet knyttet til manglende erfaringstall førte med seg høy forventningsverdi for prosjektet. Reduserte kostnader i kontraktsforhandlinger og god prosjektgjennomføring medførte lavere sluttkostnad.

2.3.2 Redegjørelse for kostnadsavvik ved mindre investeringsprosjekter

Rapporteringskrav: *For mindre investeringer kan det gis en samlet redegjørelse, fordelt på en måte Statnett finner mest hensiktsmessig. Det skal redegjøres for eventuelle årsaker til at investeringskostnadene avviker fra hva som var forventet. Her kan det pekes på utviklingstrekk, spesielle hendelser etc.*

Hovedbegrunnelser for kostnadsavvik:

- Mindre investeringsprosjekter: ni investeringsprosjekter i nettanlegg med prosjektkostnad på under 250 millioner kroner ble avsluttet i 2015 og 2016. Disse hadde en samlet forventningsverdi på 762 millioner kroner, mens sluttkostnad viste en netto kostnadsøkning på 15 prosent.
    - Generelle kostnadsdrivere: mangler i prosjektering, undervurdert kompleksitet i de tekniske løsningene, omfangsendringer som følge av endrede forskrifter, lav interesse i leverandørmarkedet og fremdriftsforskyvninger.
    - Reservetransformatorer 2007: omfangsendringer økte kostnadene med 49 millioner kroner.
    - Kristiansand T7 og KB4: flere uforutsette hendelser, utvidelse av prosjekt til å omfatte rehabilitering og tekniske utfordringer ved idriftsettelse økte kostnadene med 55 millioner kroner.
- Mindre reinvesteringsprosjekter: aktiveringer på hhv. 700 og 505 millioner kroner i 2015 og 2016, mot en forventet aktivering på 690 millioner kroner per år. Avviket i 2016 skyldes at flere prosjekter ble ferdigstilt påfølgende år.
- Mindre IKT-investeringer: aktiveringer på hhv. 430 og 420 millioner kroner i 2015 og 2016, mot en forventet aktivering på hhv. 430 og 550 millioner kroner. Lavere aktiveringer enn forventet i 2016 skyldes utsettelser i prosjekt for stasjonsovervåkning som følge av nye beredskapsregler og forsinkelser.
- Mindre administrative investeringer: aktiveringer på hhv. 15 og 102 millioner kroner i 2015 og 2016, mot en forventet aktivering på hhv. 16 og 100 millioner kroner.

3 Innspill fra bransjen

3.1 Innspill på Statnetts rapportering av egen kostnadsutvikling

Dette kapittelet oppsummerer innspillene vi har fått til Statnetts rapportering av egen kostnadsutvikling, i tillegg til våre kommentarer til disse. Rapporteringen omfatter rapporteringspunktene i kapittel 2.1 og 0, som er oppsummert ovenfor.

Vi ba om synspunkter på om Statnett sin redegjørelse gir en god forståelse av kostnadsutviklingen i selskapet og årsakene til utviklingen. Generelt gir bransjen positiv tilbakemelding på tanken bak kostnadsoppfølgingen av Statnett, men de understreker at redegjørelsen gir lite informasjon om Statnett sin faktiske kostnadseffektivitet.

Vi har mottatt åtte innspill på Statnetts rapportering av egen kostnadsutvikling. Disse er publisert på våre hjemmesider: www.nve.no.

3.1.1 Kostnadsrapporteringen gir lite informasjon om Statnetts kostnadseffektivitet

Innspill:

DistriktsEnergi, Energi Norge, IndustriEl, Skagerak Nett og TrønderEnergi Nett spiller inn at Statnetts redegjørelse av kostnadsutviklingen gir lite informasjon om faktisk kostnadseffektivitet i selskapet. De mener at redegjørelsen gir liten nytte med hensyn til ønsket om å kontrollere kostnadsutviklingen i Statnett.

Vår kommentar:

Formålet med rapporteringen er å få en bedre forståelse av hvordan Statnetts kostnader utvikler seg, og årsakene til denne utviklingen. Det er altså ikke et mål at rapporten skal kvantifisere Statnetts kostnadseffektivitet.

For å få mer informasjon om kostnadseffektivitet i Statnett er det andre metoder vi mener vil være bedre enn en rapportering av kostnadsutvikling. Blant annet har vi, i samarbeid med flere andre europeiske regulatorer, startet opp et prosjekt som skal benchmarke TSOer mot hverandre. Resultatene fra dette prosjektet vil være klare i løpet av 2019, og fremover vil en tilsvarende benchmarking bli gjort hvert andre år på årlige data. Slike analyser vil kunne si noe om kostnadseffektiviteten til Statnett sett mot andre sammenlignbare selskaper, i tillegg vil vi kunne følge med på effektivitetsutviklingen til Statnett over tid.

I tillegg har NVE satt i gang et eget prosjekt for å vurdere Statnetts kostnader knyttet til transformatorstasjoner i transmisjonsnettet. Der skal konsulentselskapet Sweco blant annet vurdere om Statnetts interne krav fører til høyere kostnader enn nødvendig, og om kravene er hensiktsmessige ut fra en nytte/kostnads-vurdering. Når dette prosjektet er ferdigstilt skal et tilsvarende prosjekt gjennomføres på luftlinjer.

3.1.2 Det er ønskelig med en redegjørelse av Statnetts interne effektiviseringsprogram

Innspill:

Energi Norge, IndustriEl og Skagerak Nett spiller inn at Statnett burde gi en grundigere beskrivelse av sitt interne effektiviseringsprogram. De er interessert i å høre mer om hvilke konkrete tiltak som er gjort og hvilke resultater programmet har ført med seg.

Vår kommentar:

I kostnadsrapporteringen sier Statnett at den nedadgående trenden i driftskostnader mellom 2013-2015 skyldes deres interne effektiviseringsprogram. De sier videre at sett i forhold til anleggsmasse (vedlikeholdsintensive komponenter) er disse kostnadene redusert med 9 prosent i 2016 relativt til 2013.

Vi er også interessert i å høre mer om resultatene av prosjektet, og vil inkludere et rapporteringspunkt hvor vi ber Statnett vise utviklingen i driftskostnader sett i forhold til anleggsmassen (vedlikeholdsintensive komponenter).

3.1.3 Forslag til forbedring i kostnadsrapporteringen

Innspill:

NTE kommer med flere forslag til forbedring av selve redegjørelsen, og mener blant annet at samfunnsøkonomisk lønnsomhet er lite vektlagt i rapporteringen. NTE mener også at rapporteringen bør gi bedre innsikt i Statnetts mulighetsrom, altså hva som er alternativene til Statnetts valgte løsninger.

LO spiller inn at rapporten kan styrkes ved at Statnett også redegjør for den norske verdiskapningsandelen i prosjektene.

Norsk Industri mener en beskrivelse av flaskehalsinntekter hører hjemme i rapporteringen om kostnadsutvikling.

Skagerak Nett spiller inn at det er viktig at Statnett i kommende redegjørelser kommenterer på avvik mellom prognostisert og faktisk kostnadsutvikling.

Vår kommentar:

Vi er enige i at det er hensiktsmessig at Statnett ser utviklingen i egne kostnader opp mot samfunnets nytte av tiltakene de gjennomfører. I neste rapportering vil vi eksplisitt be Statnett om å beskrive hvilken økt nytte samfunnet har hatt av økt ressursbruk gjennom den siste femårsperioden. Når det gjelder alternativkostnader vil dette til en viss grad bli belyst gjennom transformatorprosjektet som ble nevnt i kapittel 3.1.1.

Selv om vi er mest opptatt av utviklingen i Statnetts kostnader, ser vi det kan være interessant å synliggjøre utviklingen av flaskehalsinntekter. Vi vil inkludere dette i rapporteringspunktet som går på mer-/mindreinntekt.

Som Skagerak Nett nevner er det viktig at Statnett kommenterer på avviket mellom forventet og faktisk kostnadsutvikling i de kommende rapporteringene. Dette vil komme inn som et eget rapporteringspunkt.

3.1.4 Om den øvrige reguleringen av Statnett

Innspill:

Mange av innspillene peker på at dagens regulering av Statnett ikke er bra nok, og flere mener at Statnett ikke har de samme insentivene til kostnadseffektivitet som øvrige nettselskaper. Flere tar også opp problematikken ved at Statnett ikke bærer noe risiko ved overinvesteringer, og at det i realiteten er kundene som sitter igjen med denne risikoen.

Distriktsenergi utfordrer NVE til å utvikle et nytt system for å fastsette Statnetts effektivitet, og foreslår at vi ser nærmere på bruk av på ytelsesindikatorer (KPIer) i reguleringen. Energi Norge mener det bør gjennomføres hyppigere effektivitetsmålinger av Statnett, og foreslår også bruk av KPIer for å sammenligne Statnett over tid, både mot seg selv og mot andre selskaper. Glitre Energi Nett foreslår en strengere og mer kvantifiserbar oppfølging av Statnetts ressursbruk. Skagerak Nett foreslår en benchmarking av Statnett hvor de blir målt mot sitt eget historiske gjennomsnitt.

Vår kommentar:

Vi er positive til å sammenligne Statnett, både mot seg selv og mot andre sammenlignbare selskaper, men vi mener det bør gjøres på andre måter enn ved å bruke uavhengige ytelsesindikatorer. Bruk av KPIer kan være en fornuftig løsning i noen tilfeller, men det er også en fare for at KPIene vil gi insentiver som ikke er hensiktsmessige. Vi mener at en benchmarking av Statnetts virksomhet bør måle selskapets ressursbruk opp mot alle «oppgaver» simultant, sett opp mot sammenlignbare selskaper eller mot seg selv over tid. Som nevnt i kapittel 3.1.1 vil Statnett bli målt mot seg selv og mot andre TSOer i en europeisk benchmarking. Resultatene er ventet å foreligge i løpet av andre halvår 2019.

3.2 Innspill på Statnetts rapportering av kostnadsavvik for egne investeringsprosjekter

Dette kapittelet oppsummerer innspillene vi har fått til Statnetts rapportering av kostnadsavvik for egne investeringsprosjekter. Rapporteringen omfatter rapporteringspunktene i kapittel 0.

Vi ba om synspunkter på om Statnett sin redegjørelse av kostnadsavvik for investeringsprosjekter gir en god forståelse av kostnadsutviklingen i de ulike prosjektene og årsakene til eventuelle kostnadsavvik. De fleste mener at redegjørelsen av kostnadsavvik for investeringsprosjekter har et fornuftig formål, men at informasjonen som kommer frem er for overordnet.

Vi har mottatt seks innspill til Statnetts rapportering av kostnadsavvik for egne investeringsprosjekter. Disse er publisert på våre nettsider: www.nve.no.

3.2.1 Redegjørelsen gir et overordnet bilde på årsakene til kostnadsavvik

Innspill:

Flere mener at redegjørelsen gir et godt overordnet bilde på årsakene til kostnadsavvikene, men at detaljeringsgraden bør økes. Statnett forklarer årsakene til kostnadsavvikene, men de sier ikke konkret hvor store avvik som kan knyttes til de ulike hendelsene. De sier heller ikke noe om hvilke konsekvenser avvikene har for samfunnsøkonomisk lønnsomhet for prosjektet.

Energi Norge og BKK mener at det overordnede målet med denne rapporteringen må være å gi grunnlag for å vurdere hva kostnadene burde ha vært.

Vår kommentar:

Vi mener at investeringsrapporten gir et godt overblikk på kostnadsavvik for aktiverte investeringer i 2015 og 2016, og at den dermed oppfyller formålet med rapporteringen. Vi ser imidlertid at det er interessant med mer konkrete tall, for eksempel hvor stor kostnadsøkning- eller reduksjon som kan knyttes til de enkelte hendelsene. Dette er noe vi vil inkludere i neste kostnadsrapportering.

Vi mener rapporteringen hadde blitt for omfattende hvis den skulle gitt grunnlag for å si noe om hva investeringskostnadene burde vært, slik som Energi Norge og BKK ønsker. Dette er forhold som bedre kan belyses på andre måter, for eksempel som i transformatorprosjektet nevnt i kapittel 3.1.1.

3.2.2 Forslag til forbedring i kostnadsrapporteringen for investeringsprosjekter

Innspill:

1. Skagerak Nett AS foreslår å oppsummere de mindre prosjektene på samme måte som de større, altså tabellarisk med kostnadsestimater og sluttkostnad.
2. Istad Nett foreslår at Statnett inkluderer en mengdebeskrivelse for hvert prosjekt, altså at de synliggjør hva investeringen har medført av nye anleggskomponenter, saneringer osv.

3. Istad Nett og Energi Norge foreslår at Statnett omtaler utviklingen i vurdert samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Energi Norge foreslår at Statnett viser anslått og faktisk samfunnsøkonomisk nytte per prosjekt.

4. Energi Norge foreslår blant annet en tabellarisk fremstilling av kostnadsavvik per prosjekt, hvor det fremkommer hvilke hendelser som har ført til kostnadsavvik og hvor store kostnadsavvikene er per hendelse. I tillegg foreslår de en grafisk fremstilling av avvikene per prosjekt som denne:

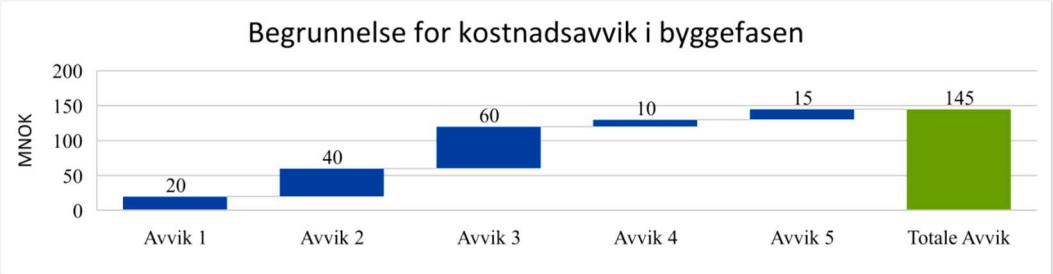

5. Både Energi Norge og BKK Produksjon AS mener at rapporteringen bør utføres årlig.

<u>Våre kommentar:</u>

1. Vi har vurdert detaljeringsgraden for investeringsprosjektene, og kommet frem til at vi kun vil pålegge Statnett å publisere detaljert informasjon om investeringsprosjektene med kostnad over 250 MNOK. Foreløpig mener vi ikke at det er nødvendig å endre på dette beløpet.

2. Vi ser fordelen med en mengdebeskrivelse for investeringsprosjekter over 250 MNOK, og vil inkludere dette som et rapporteringspunkt for neste rapportering av kostnadsavvik.

3. Vi ser fordelen med et større fokus på forholdet mellom kost/nytte for samfunnet. Vi vil derfor be Statnett redegjøre for dette forholdet for investeringsprosjekter over 250 MNOK, spesielt i de tilfellene hvor prosjektene er utvidet til å omfatte større investeringer enn hva som opprinnelig var planlagt i konsesjonssøknaden.

4. Vi ønsker å forbedre den delen av rapporteringen som viser kostnadsavvik for større investeringsprosjekter. Vi vil be Statnett ta inn forslaget fra Energi Norge om en grafisk fremstilling av hvordan enkelthendelser bidrar til det totale kostnadsavviket for enkeltprosjekter i kommende rapporteringer.

5. Vi har tidligere vurdert om rapporteringene bør gjennomføres årlig, men har kommet til at det er mest hensiktsmessig med en rapportering hvert andre år. Vi tror den økt nytte av årlig rapportering er liten sett i forhold til ressursbruken som går med til rapportering og oppfølging, både hos oss og hos Statnett.

4 Konklusjon

Basert på innspillene fra bransjen, og vår egen vurdering, har vi oppdatert rapporteringsmalen. Vi vil pålegge Statnett å følge oppdatert mal[3] ved neste rapportering, som har frist i 2019.

Når vi har oppdatert malen er det følgende punkter som har vært mest tungtveiende:

- Økt fokus på samfunnsøkonomisk lønnsomhet.
- Bransjen mener avviksrapporteringen for investeringskostnader er for overordnet. Vi ønsker også at detaljeringsgraden økes noe, og at flere avvik kvantifiseres. For å få til dette har vi tatt utgangspunkt i rapporteringsmalen som Energi Norge har utformet for investeringsprosjekter.

Oppsettet for rapporteringsmalen er justert noe siden forrige rapportering, men i hovedsak er alle punktene videreført. Punktene som står i kursiv er nye rapporteringspunkter.

4.1 Mal for rapportering av kostnadsutvikling

4.1.1 Informasjon på selskapsnivå

På selskapsnivå skal kostnadsrapporten inneholde følgende informasjon:

1) Historisk utvikling i tillatt inntekt:

   a) Illustrasjon av historisk utvikling i tillatt inntekt de fem siste årene. Tillatt inntekt skal vises fordelt på lønns- og personalkostnader, pensjonskostnader, andre driftskostnader, avskrivninger, avkastning, nettap, eiendomsskatt og systemdriftskostnader.

   b) Tekstbeskrivelse av årsakene til observert kostnadsutvikling. Dette inkluderer en beskrivelse av utvikling i aktiviteter og oppgaver, og eventuelle endringer i disse.

   c) Tekstbeskrivelse av avviket mellom forventet kostnadsutvikling fra forrige rapportering, og faktisk kostnadsutvikling de siste to årene.

   d) Tekstbeskrivelse av hvilken økt nytte samfunnet har hatt av en eventuell økt ressursbruk i Statnett gjennom den siste femårsperioden.

   e) Illustrasjon og/eller tekstbeskrivelse av utvikling i driftskostnader i forhold til utvikling i anleggsmasse (vedlikeholdsintensive komponenter).

2) Forventet utvikling i tillatt inntekt:

   a) Illustrasjon av forventet utvikling i tillatt inntekt de neste syv årene (inkludert rapporteringsåret). Tillatt inntekt skal vises fordelt på drifts og vedlikeholdskostnader, avskrivninger, avkastning, nettap, systemdriftskostnader,

[3] Med forbehold om at det er mulig for Statnett å rapportere etter den nye malen. Statnett har mulighet til å kommentere vårt varsel om pålegg om rapportering, som blir sendt ut i januar 2019. Dersom kommentarene tilsier at enkelte rapporteringspunkter bør endres eller fjernes, vil vi vurdere det da.

eiendomsskatt, transittkostnader og kostnader knyttet til NVE-godkjente FoU-prosjekter.

b) Tabell som viser hvilken NVE-rente, inflasjon og kraftpris som er lagt til grunn ved beregning av forventet utvikling i tillatt inntekt.

c) Tekstbeskrivelse av årsakene til forventet kostnadsutvikling. Dette inkluderer en beskrivelse av forventet utvikling i aktiviteter og oppgaver.

3) Utvikling i lønnskostnader og kjøp av tjenester:

a) Illustrasjon av historisk utvikling i lønnskostnader, pensjonskostnader og kjøp av tjenester de siste fem årene.

b) Tekstbeskrivelse av årsakene til observert utvikling i de aktuelle kostnadselementene.

c) Tekstbeskrivelse av forventet utvikling for de fem neste årene (inkludert rapporteringsåret) i de aktuelle kostnadselementene.

d) *Illustrasjon av lønnsutvikling per årsverk for Statnett i forhold til lønnsutviklingen for resten av bransjen eller for andre sammenlignbare sektorer for de siste fem årene. Eventuelle forskjeller i lønnsutvikling skal begrunnes.*

4) Utvikling i andre driftskostnader:

a) Illustrasjon av historisk utvikling i andre driftskostnader de siste fem årene, fordelt på følgende kostnadselementer: konsulenter/kjøp av tjenester; reparasjon/vedlikehold; utstyr/materiell; data/tele, inkl. serviceavtaler; reisekostnader; lokaler/eiendom og kontorkostnader; øvrige driftskostnader.

b) Tekstbeskrivelse av årsakene til observert utvikling i de aktuelle kostnadselementene.

c) Tekstbeskrivelse av forventet utvikling for de fem neste årene (inkludert rapporteringsåret) i de aktuelle kostnadselementene.

5) Utvikling i aktiverte investeringer:

a) Illustrasjon av historisk utvikling i aktiverte investeringer for de siste fem årene, fordelt på ny- og reinvesteringer, samt «anlegg under utførelse».

i) Tekstbeskrivelse av hvilke tiltak som er reflektert i de respektive summene for investeringer det enkelte år. Større tiltak identifiseres enkeltvis (dette inkluderer tiltak med kostnader over 250 MNOK). For mindre tiltak kan det gjøres en samlet redegjørelse.

b) Illustrasjon av forventet utvikling i aktiverte investeringer de neste fem årene (inkludert rapporteringsåret), fordelt på ny- og reinvesteringer, samt «anlegg under utførelse».

i) Overordnet tekstbeskrivelse av tiltakene som er reflektert i illustrasjonen.

c) Tekstbeskrivelse av eventuelle avvik mellom investeringer i de to foregående årene og prognoser vist i tidligere rapporter. Her skal det vises til de større

enkeltprosjektene som gir opphavet til avvikene og/eller summen av mindre prosjekter som har gitt avvik.

6) Utvikling i saldo for mer-/mindreinntekt:

   a) Tekstbeskrivelse av historisk utvikling i saldo for mer-/mindreinntekt de siste fem årene. Beskrivelsen bør inkludere hvilke forhold som har påvirket historisk utvikling.

   b) Tekstbeskrivelse av forventet utvikling i selskapets saldo for mer-/mindreinntekt. Beskrivelsen bør inkludere hvilke forhold som forventes å påvirke fremtidig utvikling, herunder en redegjørelse av hva planen er for å styre saldoen mot null over tid.

   c) Illustrasjon av utvikling i faktisk inntekt i forhold til tillatt inntekt for de siste fem årene. Faktisk inntekt splittes opp på tariffinntekter, flaskehalsinntekter og annet, mens tillatt inntekt kan vises samlet.

4.1.2 Informasjon per funksjon

1) Beskrivelse av Statnett sin organisasjon:

   a) Tekstbeskrivelse av funksjonene som rapporteringen bygger på: fellesfunksjoner, inkludert eiendomsdrift; utbygger; vedlikeholder; planlegger; markedstilrettelegger; systemoperatør; øvrig virksomhet.

   b) Illustrasjon og/eller tekstbeskrivelse av sammenhengen mellom divisjoner og funksjoner.

   c) Illustrasjon av hvor stor andel den enkelte funksjonen utgjør av Statnett sin virksomhet, altså funksjonenes andel av driftskostnadene i 2018.

2) Redegjørelsen skal vise et samlet bilde av historisk utvikling per funksjon de siste fem årene i følgende:

   a) Antall årsverk

   b) Lønnskostnader

   c) Kjøp av tjenester

   d) Andre driftskostnader, ekskludert kjøp av tjenester

For alle disse figurene skal informasjonen inkludere kostnader knyttet til aktiviteter som balanseføres.

3) Detaljert gjennomgang per funksjon:

   a) Tekstbeskrivelse av historisk utvikling i aktivitetsnivå og oppgaver de siste fem årene.

   b) Tekstbeskrivelse av forventede endringer i aktivitetsnivå og oppgaver de neste fem årene (inkluder rapporteringsåret).

   c) En mer detaljert gjennomgang av historisk kostnadsutvikling de siste fem årene. Kostnadsutviklingen skal knyttes opp mot de ulike oppgavene som de respektive funksjonene utfører.

4.1.3 Investeringsprosjekter

1) Investerings-/reinvesteringsprosjekter over 250 MNOK som er aktivert i balansen i 2017 og 2018:

   a) Tabell med oversikt over hva kostnadene var anslått til i forbindelse med konsesjonssøknad, ved investeringsbeslutning, og endelig aktivert investeringskostnad. Tallene skal oppgis i reelle kroner for å sikre sammenlignbarhet (som et minimum skal det oppgis hvilke år kostnadene refererer til). Det skal også oppgis hvilken forventningsverdi som lå til grunn i estimatene, men det kan i tillegg oppgis hvilke usikkerhetsintervall som ble benyttet. For reinvesteringer som ikke er konsesjonspliktige ber vi Statnett om å redegjøre for hva kostnadene var anslått til ved investeringsbeslutning og endelig aktivert investeringskostnad.

      i) Mengdebeskrivelse for hvert prosjekt som synliggjør hva investeringen har medført av nye anleggskomponenter, saneringer osv.

   b) Illustrasjon av avvik mellom estimatene ved konsesjonssøknad og endelig aktivert investeringskostnad per investeringsprosjekt. Illustrasjonen skal identifisere hvor mye større enkelthendelser har bidratt til det totale kostnadsavviket. Mindre hendelser kan vises samlet.

   c) Tekstbeskrivelse av årsakene til eventuelle avvik mellom estimatene i konsesjonssøknad, ved investeringsbeslutning og endelig investeringskostnad.

      i) Kommentar på om kostnadsendringen er innenfor usikkerhetsestimatet i konsesjonssøknaden.

      ii) *Redegjørelse for forholdet mellom kost/nytte, spesielt for investeringsprosjekter som har endret omfang etter at konsesjon ble innvilget. Dette innebærer en tekstbeskrivelse av utviklingen i vurdert nytte for prosjektene, i tillegg til en beskrivelse av hvilke konsekvenser avvikene har hatt for samfunnsøkonomisk lønnsomhet for prosjektene.*

   d) Dersom investeringen er en del av et større prosjekt ber vi Statnett kommentere hvilke investeringer som gjenstår av konsesjonsgitt løsning, gi et anslag for når disse vil aktiveres, samt oppgi hvilke investeringer som allerede er aktivert og rapportert fra tidligere år.

2) Mindre investeringsprosjekter som er aktivert i balansen i 2017 og 2018:

   a) Tekstbeskrivelse av årsakene til avvik mellom forventede investeringskostnader og faktiske aktiverte investeringskostnader. Her kan det pekes på utviklingstrekk, spesielle hendelser etc. Vi foreslår at følgende investeringskategorier brukes: mindre investeringsprosjekter; mindre reinvesteringsprosjekter; IKT-investeringer; administrative investeringer.

NVE

Norges vassdrags- og energidirektorat

MIDDELTHUNSGATE 29
POSTBOKS 5091 MAJORSTUEN
0301 OSLO
TELEFON: (+47) 22 95 95 95

www.nve.no